

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—iz Pozdravne brzojavke in solidarnostne izjave predsedniku JUU in izvršnemu odboru so poslali:

Učitelji in učiteljice sreza Pisarovina.
Učiteljsko sreza Križevci.
Učiteljsko društvo Kostanjica.
Sresko društvo JUU v Modriču.
Učiteljsko sreza Jastrebarsko.
Sresko društvo JUU v Klanjcu.
Sresko društvo JUU v Ogulinu.
Učiteljsko cetinjskega sreza.

Iz društev

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA - ZAH. DEL je zborovalo dne 26. XI. 1938. v Ljubljani.
Navzočih je bilo 78, odsotnih pa 16 članov.

Predsednik tov. Vrhovec je otvoril zborovanje in pozdravil člane ter predavatelja g. dr. Gosarja, ki je članom predaval o novem družabnem redu z oziranjem na današnje razmere. Kako zelo je predavanje ugajalo, je dokazovalo živahno ploskanje poslušalcev med predavanjem in ob odhodu g. predavatelja.

V zvezi z razgovorom, ki se je razvil po predavanju, je zbor sprejel sledeči predlog: Za povzdigo splošne izobrazbe kmetijske mladine naj se pri vsaki šoli ustanovi redna gospodinska šola. Kr. bansko upravo prosimo, da to šolstvo moralno in materialno podpre.

Tov. Zupančičeva je dodatno poročala o glavni skupščini v Zagrebu.

Poverjeništvu za SSM je prevzel tov. Remškar Franc.

Ko je odbor objavil članom še razne dopise, je predsednik zaključil zborovanje.

Vrhovec, t. č. preds. Lenarčič Ana, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 19. nov. 1938. v Radovljici.

Navzočih je bilo 45, t. j. 47 %.

Po pozdravu in situacijskem poročilu je predavala tovarišica Angela Vodetova »O nalogah današnje žene s posebnim oziranjem na učiteljice«. Poleg nalog današnje žene učiteljice je predavateljica v svojem referatu podarjala izenačenje prejemkov poročenih učiteljic z ostalimi učitelji, odpravo delnega celibata in zlasti še narodno obrambno delo, da naša mladina ne podleže tuji propagandi. Tovariš predsednik se je predavateljici zahvalil prav iskreno za njeno izčrpno predavanje.

Pri obravnavi dopisov se je ponovno razpravljalo o akciji o pomoči otrokom v obmejnih krajih. V ta namen je društvo prispevalo den 500.—. Članstvo je poverilo tov. Ivico Rupnikovo, referentino za odsek učiteljic, ki bo z ostalimi tovarišicami ukrenila vse, da bo akcija čim lepše uspela. O doseženih uspehih bo poročala na prihodnjem zborovanju.

Radi težkega materialnega položaja učiteljskega kakor državnega uradništva sploh je nujno potrebno povišanje prejemkov vsem državnim aktivnim in upokojenim nameščencem, izenačenje prejemkov vseh učiteljic in vrnitev doklad za učiteljske žene.

Za referenta o stanovskih vprašanjih sta bila izvoljena tov. Ivica Rupnikova in tov. Serajnik Jožko, ki sta sprejela izvolitev le pod pogojem, da sodeluje vse članstvo.

Tov. Behler je predlagal, da stopi društvo v stik z drugimi uradniškimi organizacijami za obnovo akcije, da se radovljiški srez uvrsti v višji draginjski razred.

Ob zaključku zborovanja prosil tov. predsednik članstvo za polnoštevilno udeležbo na prihodnjem zborovanju, ki bo združeno s proslavo 20 letnice Jugoslavije in spominsko svečanostjo ob 50. rojstnem dnevu kralja Zedinitelja.

Habič Anton, Mlekuž Vladislav, predsednik, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je imelo svoj občni zbor 12. novembra 1938.; udeležilo se ga je 97 članov.

Uvodno besedo zastavi predsednik v pozdrav 15 tovarišem in tovarišicam, ki so na novo vstopili v naše stanovske vrste. Zeli jim, da bi spoznali, da ima naša organizacija za cilj med seboj nas vse trdno povezati z vsemi težnjami in hotenji učiteljstva; kar je jasno izraženo v pravilih, ki so vsebinsko tako široko zajeta, da morejo res ogreti vse člane. Zato jih od zdaj naprej naj zgrne z vsemi nami isto stanovsko geslo, po katerem jim naj bo predvsem bližnji vsak človek, vsak iskren državljani in vsak tovariš tudi v času najtežjih preizkušenj.

Kadar koli nam ob rami zmanjka res zvest tovariš ali tovarišica, občutimo to kot tem bolj težak udarec. V tihem molku smo se v to misel sklonili ob spominu na prerano umrlo tovarišico blagajničarko Zoro Mlekuževo.

Po poročilu o banovinski in državni skupščini se predsednik spomni 20 letnice našega osvobodjenja in združitve v eno državo ter se dotakne tudi ostalih aktualnih vprašanj.

Nato se zvrstijo poročila blagajničarke, tajnika, knjižničarke in nadzornega odbora.

Po predavanju o Rdečem križu in informacijah tov. Hasla o organiziranju mladinskih pevskih zborov ter koncertu združenja teh zborov prihodnje pomladi, pridemo na slučajnosti. Soglasno so sprejeti predlogi o

zamudah, predčasnem odpuščanju iz šol, praktični pouka v jesenskih počitnicah, o spričevalih in o tem, da ukinemo 1 dinar za Učiteljski dom in raje pristopimo le kot delničarji z največ dvema deležema. Slovensko šolsko matico sprejmemo z večino proti enemu glasu.

Te dni je ves svet proslavil dan miru. Tovariši, le po miru vesti pridemo do resničnega, vsemu človeštvu, vsem narodom in stanovom, posebej pa še učiteljskemu — do tako prepotrebnega miru! Zato stremimo predvsem za tem, da dosežemo pravi, blagodejni in osvetojuči mir lastne vesti!

Drago Zupančič, Andrej Debenak, predsednik, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ je zborovalo v soboto, 3. dec. 1938., ob 9. uri v ljudski šoli v Ormožu. Kljub slabemu vremenu je bil obisk dober, udeležilo se je zborovanja 42 članov, to je 62 %.

Predsednik pozdravi navzoče in javi, da po anketnih polah, ki so jih poslali člani — je bila v več primerih izražena želja, da bi kdaj predaval prof. dr. Fran Zgeč, kar je bilo za to zborovanje tudi doseženo.

Sledilo je nadvse zanimivo predavanje tov. Vlada Klemenčiča o »Zgodovinskem pouku v ljudski šoli«. Prikazal nam je način podajanja zgodovinske snovi, posebno naše slovenske zgodovine, ki ni bogata na raznih vojnih dogodkih.

Prečita nam dve zgodovinski sliki, ki jih je spisal sam, stavil pa je na razpolago še celotno zbirko takih slik, kar je uspeh njegovega dela v počitniških dneh.

Sledilo je predavanje g. prof. dr. Frana Zgeča: »Haloze«. Kdo jih pozna? Mar nam niso tako blizu in vendar tako tuje?

Kaj nam ni Cankar pokazal naše slovenske vasi — našega slovenskega človeka? In Haloze, kdo nam jih je pokazal — take kot so?

Kakor straža stoje — žde — lepe v sončnem sijaju — v soncu obžarjene, v trpkosti prekaljene — žde — pod kopo oblakov — ki groze — in vsi — vsi oni, ki jih Haloze skopo hranijo — z ro v nebo — v oblake — v skrb.

Koliko jih je, ki so šli mimo — »videli so bele cerkve,« gosposke domove v senci sadnega drevja —? In koliko jih je, ki so se zazrli v lačne in bolezne oči haloških otrok; ki so se zazrli v sključene hrbte domačinov — viničarjev, ki poljubljajo roke tuju — gospodarju.

Pokazal nam je vso trpkost ljudstva, ki mora služiti na rodni grudi — v mnogih primerih — tuju.

Grozdje — sladko grozdje rodi Haloze — pa vprašajte viničarja — če ga sme on in njegova deca okusiti pred trgatvijo. Skrbno pazi gospodar na vsako zorečo jagodo in — viničar s strahom zre za njim.

Za uvodnim delom predavanja nam je pokazal predavatelj številčno razmerje posesti vinogradov v Halozah — med kmeti s polja — Ptujčani in tuji.

Za svoje predavanje je žel splošno priznanje.

Pri slučajnostih je bil iznesen predlog tov. Knafelca: Mladinska matica naj izda priročnik za zgodovinski pouk v obliki kratkih povest, kakor jih je spisal tov. Klemenčič Vlado. — Sklep je bil soglasno sprejet.

L. Belšak, preds. Alojzij Knafelc, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR - DESNI BREG je zborovalo dne 3. decembra t. l. na deški ljudski šoli v Studencih. Navzočih 80 članov ali 70 %.

Tov. predsednik Ledinek uvodoma pozdravi prisotne in predlaga, da bi se dnevni red toliko spremenil, da bi najprej predaval tov. Ledinek. Predlog je bil soglasno sprejet.

Tov. Ledinek je v svojem obširnem predavanju prikazal nekaj svojih izsledkov pri proučevanju svojega oddelka. Dotaknil se je naslednjih poglavij: 1. potreba proučevanja, 2. prikaz oddelka: oris oddelka, telesni razvoj, duševni obraz (opazovanja, inteligenčna slika, profil enega otroka), anketa, pubertetni čas, učni uspeh, kje so vzroki pomanjkljivega uspeha, socialne prilike, kako gleda deca na domače razmere, vpliv socialnih prilik na duševna dogajanja, 3. šolsko delo: sodelovanje dece, način šolskega dela in znanje. Po predavanju je bil soglasno sprejet predlog tovariša Vranca. (Glej rubriko »Učiteljski pokret«.) Pri obravnavanju dopisov je bil sprejet naslednji predlog:

Potrebe zgodovinskega, zemljepisnega in prirodopisnega pouka na ljudskih šolah zahtevajo, da imej učence kot pomožno čtivo priročnike s sodobno oblikovanim gradivom. Zlasti ljudskošolska zgodovina bi ne smela biti pusta, opisovalna in šablonska ko doslej, saj je otrok v svojem načinu gledanja in doživljanja usmerjen nazorno in konkretno. Naj sekcija JUU v Ljubljani skrbi za to, da priročniki izidejo čimprej. Pripominjamo pa, da vztrajamo pri svojem lanskem predlogu, da naj MM izdaja poleg leposlovnih mladinskih del tudi tako realistično, n. pr. zgodovinsko čtivo, ki bo uporabno v šolskem delu. Utemeljitev: Izhaja nešteto slovenskih mladinskih del (slikanice, mladinski romani i. dr.), nimamo pa niti ene knjige, ki bi mogla s pridom služiti vse šolsko leto kot priročnik.

Z ozirom na težke gnotne prilike učiteljskega radi vedno večje draginje je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: 1. Vsem poročenim državnim uslužbencem naj se povečajo prejemki za 500 din mesečno. 2. Vrne

naj se rodbinska doklada za ženo v znesku 150 din mesečno. 3. Rodbinska doklada za otroke naj se poviša na prvotno višino 150 dinarjev mesečno.

Radi sodelovanja pri RK se sklene, da bo učiteljsko takoj pristopilo in sodelovalo, ko se mu povišajo prejemki. Dotlej je pa sodelovanje nemogoče, ker ne more plačevati niti članarine. Tovarišem beguncem iz Češke se

pošlje 100 din. Poverjeništvu SSM je prevzel tov. E. Vranc. Poročilo o glavni skupščini se je na zahtevo tov. delegata Kašpra preložilo na prihodnje zborovanje, ko zborovalci ne bodo odhajali radi pozne ure. Prihodnje zborovanje bo v prvi polovici januarja.

Predsednik: Petrovič Šimen.

Tajnik: Ledinek Miloš.

Novosti na knjižnem trgu

—k Ernest Thompson Seton: »Rolf gozdovnik«. Doživljaji gozdovnika Rolf, Indijanca Kvonaba in psa Skokuma. Ilustriral E. Th. Seton. Prevedel Peter Donat. Založba »Sled«, Jugoslovanske gozdovniške lige, Ljubljana 1938. Cena v platno vezani 301 stran obsegajoči knjigi din 84.—. Naroča se tudi v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

Avtor knjige E. Th. Seton je slavni ameriški narodolovec in pisatelj ter ustanovitelj gozdovništva. V knjigi »Rolf gozdovnik«, ki jo je tudi sam ilustriral, opisuje na osnovi lastnih doživljanj lovsko življenje mladega gozdovnika, ki je z Indijancem Kvonabom, najboljšim poznavalcem gozda in vseh živali, odšel na lov v severnoameriške pokrajine. V čolnu potujeta v bogata lovišča v obširne gozdove, kjer sta dobila mnogo bobrov, srebrnih lisic in druge divjačine z dragocenimi kožuh. Indijanec Kvonab, Rolfov učitelj, je pravi strokovnjak za lov na zvezi! Za vsako pozna poseben način lova, pozna pa tudi vse nevarnosti pokrajine, kjer vladajo strogi zakoni narave. — Težka je bila preizkušnja za Rolf, bila je polna romantičnih doživetij. Knjiga vsebuje zelo mnogo opisov prirode in prizorov iz živalskega življenja, opisana je tudi neizprosnna borba med živalmi za življenjski obstanek.

V tej šoli življenja si je Rolf utrdil telo in duha. Najboljši stik s prirodo ga je vzgojil v kremenit značaj, ki mu kaj dobro služi v njegovem poznejšem življenju. Ko se je vrnil v civilizacijo, se je namreč vidno in odlično uveljavil v svojem delu in poklicu.

»Rolf gozdovnik« je priporočljiva knjiga za mladino, a v njej najde tudi odrasel čitatelj mnogo zanimivega in privlačnega.

—k List, brez katerega ne bi smela biti nobena šola, je Proteus, ilustriran časopis za poljudno prirodoznanstvo. Letna naročnina znaša din 50.—. Zadnja številka prinaša prav zanimive razprave, in to Jovan Hadži: Geografske rase planinskega pupka, ali kako nastajajo nove vrste. Dr. Marius Rebek: Pomenek o molekuli in atomi. V. Petkovšek: Življenje in delo Rajka Justina. Poleg tega so v vsaki številki priobčene Književne novosti, Drobne vesti in Vprašanja. Naročila na naslov: Cesta 29. oktobra št. 10.

—k Zenski svet. Izšla je decembrska številka s sledečo vsebino: Božič se bliža. — B. Levstik: Naša vas. — Češke žene ženam vsega sveta 1. oktobra 1938. — Žena v boju za našo svobodo. — B. Levstik: Poldan. — Čapek-Siška: Zadeva z detetom. — Iva Breščak: Odmev. — E. Muser: Ob romanih o Prešernu. — II. Balkanski kongres Unije za zaščito dece. — Poročila in kritike. — Obzornik. — Priloge: Naš dom. — 2 modni priloge. Letna naročnina din 64.—.

—k Modra ptica, leposlovna revija izhaja vsak mesec 12. številka ima naslednjo vsebino: Alojz Gradnik: V bolnišnici. — France Vodnik: Ob stoletnici rojstva Avgusta Šenoa. — Jože Kranjc: Pravljica o dveh psih. — Dr. Dragotin Cvetko: Preko ploščad velikega Zlana. — Salda: O tako imenovani nesmrtnosti pesniškega dela. — Razstava »Slovenske knjige 1918.—1938.«. — Eda Stadler: Nekaj o japonski liriki. — Letna naročnina za revijo 100 din.

—k Gospodinja, glasilo zveze gospodinj, objavlja v 12. številki: Božične misli v l. 1938. — Zdravstvo: Glavobolje. — Domačnost in udobnost: Garsonjera. — Vzgoja in samovzgoja: Pomoč otroku v šolski dobi. — Poleg tega ima še naslednje rubrike: Razved. — Delo pridnih rok. — Gospodinjstvo. — Naša prehrana. — Celoletna naročnina din 25.—. Naslov: Ljubljana, Prečna ulica 2.

ZA BODOČNOST NAŠIH OTROK

Dr. Lovro Sušnik nam je napisal knjigo »Akademski poklic«, kot navodilo za izbiro stanu.

Profesor I. Tominec pa nam je v mali brošurici na osmih straneh, podal kratek vpogled: »Kam z našo mladino?«

Prvo delo je merodajno le za akademsko izobražene, drugo pa tvori le nekako pobudo za temeljitejšo delo na tem polju. Med socialnimi reformami, ki jih je podvzela francoska vlada v novembru 1938., v svrhu, da poživijo gospodarsko delavnost in sanira državne finance, je tudi določba proti uvajanju mladine v gotove poklice v taki množini, da je vsled prevelikega navala pridobitev zaposlitve za veliki del izključena.

Krivicu za to pa nikakor ne moremo prisoditi staršem, temveč onim merodajnim činiteljem, ki jih puste v popolni neinformiranosti, kam z otrokom. Primer v Franciji nam kaže, da drugje ni nič bolje kot pri nas. Zato se starši le žrtvujejo, da se otroci čim bolje izsolajo, brez določene cilja, potem pa že bo, kar bo pač dala slepa sreča! Posledica tega je, da dobimo izobražene v eni smeri v izobilici, medtem ko jih primanjkuje na drugih koncih in krajih toliko, da moramo klicati na pomoč — tuje!

Da vsaj delno odpravimo to usode polno zmešnjavo, sem se odločil slediti nasvetom

gospoda prof. Tomina ter izdati knjigo, ki naj bo staršem svetovalec in vodnik pri izbiri bodočega poklica svojega otroka.

Ta vodnik naj bo nekaj odvodni kanal v različne poklice, da tako preprečimo naval v že prenapolnjeno smer. Pri tem moramo upoštevati tudi dejstvo, da ni vsakomur dano študirati do »akademskih poklicev«, ter da potrebujemo v prvi vrsti strokovno naobrazen naraščaj.

Da dovršim to delo čim popolneje, ga bom izdal v naslednjem obsegu:

1. Navodila za različna ročna dela, toliko za dečke kot za deklice, da tako že sami v prvih letih mladosti pokažejo, za kateri poklic imajo veselje in — nadarjenost.

2. Izčrpen pregled strokovnih šol v naši državi, z možnostjo pristopa že iz ljudske šole, meščanske ali srednje. Pogoji za sprejem, koliko učencev lahko letno sprejme dotična šola in kake so izgledi za bodočo zaposlitev.

Tozadevno sem že odposlal dopise različnim šolam ter zaprosil za potrebna pojasnila, vendar je bil dosedanj odziv nezadovoljiv. Tem potom prosim ponovno merodajne činitelje za še potrebna pojasnila, zelo hvaležen bom tudi vsem, ki mi bodo pomagali pri tem, za splošno velepomembnem delu.

3. Ta knjiga bo vsebovala tudi naslove strokovnih knjig in revij, da tako dobe starši vpogled o vseh mogočnostih zaposlitve svojih otrok. Obrtniki, trgovci, podjetniki pa tudi poljedelci dobe tu navodila že obstoječega obrata ali celo ustanovitve novega dobičkanosnega podjetja. Založnike slovenskih in srbsko-hrvatskih strokovnih knjig prosim, naj mi pošljejo prospekte, da morem v moji izdaji opozoriti na te knjige. Popis inozemskih strokovnih knjig ima v prvi vrsti namen, podati nekaj pogled, kaj pri nas še ne izdelujemo in kaj še potrebujemo, da se čim bolj izpopolnimo in osamosvojimo.

Če se resno primemo tega dela, nam ne bo treba, enako kot Francozom, šele v parlamentu sklepati, kam z onimi, ki smo jih v preobilici pustili drveti v le eno smer.

Prepričan sem, da boste zato tudi vsi radi podprli to, za splošno velekorisno delo, bodisi s sodelovanjem, nasveti ali priporočilom itd., ter tako prispevali k udeležitvi te ideje. Dopise prosim na naslov: Založba »Idea«, Ljubljana, Prekmurska ul. 2. Rudolf Puc.

NAŠ JADRAN

Prirodne lepote in umetnost. Uredili Fisković, Magjer, Parač, Uvodič. Izdal Arhiv za propagando Jadrana pri Jadranski straži. Split 1938. Tisk in oprema Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Folio format, 69 strani teksta in 214 celostranskih slik v bakrotisku (karton). Izdaje: slovenska, srbohrvatska — latinica in cirilica.

Knjiga, ki je izšla za 20-letnico osvobodjenja našega morja, je brez dvoma med najlepšimi knjižnimi darovi tega leta. Predstavlja prvo reprezentativno in monumentalno delo o našem Jadranu, za katero je bilo potrebno mnogo žrtev in priprav. Pri monografiji so sodelovali samo priznani strokovnjaki s svojimi prispevki. Uvodno besedo je napisal predsednik Jadranske straže dr. Ivo Tartaglia, nakar sledi klen programatski članek Ivana Meštroviča »Stojimo na straži«. V sledečih štirih člankih so obdelali: dr. M. Abramič, ravnatelj arheološkega muzeja v Splitu: »Kulturno-zgodovinski pregled do prihoda Slovanov na naš Jadran«, umet. zgodovinar in konservator v Splitu Ljubo Karman »Umetnost na vzhodnem Jadranu«, v katerem so izčrpno popisane vse dobe in vsi tvorci umetnin ob Jadranu, od Buvine (okoli 1200.) do Ivana Meštroviča, katerih dela vedno znova občudujemo in ki privabljajo leta za letom mnogo tujcev v naše kraje; univ. prof. dr. A. Schneider je popisal vsi slikarje z našega Primorja, ki so delovali v tujini, a ravnatelj etnografskega muzeja v Splitu inž. Kamilo Tončič je opisal narodne vezenine, v katerih se zrcali vse duševno bogastvo naše primorske žene, vsa njena žalost in veselje zajeda v črte, like in barve na domačem platnu.

Članek sledi 214 izbranih slik prirodnih lepote, narodnih nošenj, slikarstva, kiparstva in arhitekture ob našem morju od Bojane in Rečine, kjer nam je meja prekinila našo obal, ki teče mimo Istre in Trsta do Devina in Soče. Tako ni v knjigi nič slovenskega Jadrana, ker je to iz mnogih razlogov nemogoče!!!

Knjiga »Naš Jadran« je tako pomembno delo o najlepšem in najvažnejšem delu naše domovine, da spada v sleherni našo šolo in tudi v zasebne knjižnice. Teh 200 slik pove več ko kup odlokov in vrsta predavanj. Ob njih bo uživalo oko učenca in učitelja vedno znova. Z njimi bomo približali mladini naše morje, njegove lepote in čare in ga vzgajali v smislu in duhu, ki nam jih narekuje naš položaj — za zavednega in s pomorskim duhom prežetega državljanja naše domovine.

Še prav posebno moramo podčrtati to, da je izšla knjiga tudi v slovenskem jeziku, kar je gotovo prvič in naj odslej velja za vse take in slične izdaje, ki jih izdajajo razne centralne organizacije.

Jadranski straži tudi za to vse priznanje.